

До:

Министъра
на здравеопазването

Главен държавен
здравен инспектор

Управител на НЗОК

Председател на Комисия
по здравеопазване в НС

Председател на НСЦРЛП

Председател на ДАЗД

Омбудсман

АрФарм

ФОНДАЦИЯ
АСТРА ФОРУМ

SCIENCE IN THE CRISIS
НАУКА В КРИЗАТА

World Health
Organization

European Region

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ВАКСИНОПРОФИЛАКТИКАТА В БЪЛГАРИЯ

Първа Национална конференция
по ваксинапредотвратими заболявания
11-13 ноември 2022

Едно от най-големите постижения на медицината през последните сто години е установяване на траен контрол върху множество инфекциозни заболявания, които в миналото са носели смърт и страдание на милиони хора. Положените огромни усилия за създаването на безопасни и ефективни ваксини са с цел предпазване не само на отделния човек, но и на цялото общество.

Ваксинацията е една от най-силните и икономически целесъобразни мерки в областта на общественото здравеопазване, разработени през XX век, и

остава основен инструмент за първична профилактика на заразни болести. Днес чрез ваксинация могат да се предотвратят 28 от най-опасните заразни заболявания, познати на човечеството. За съжаление, през 2020 година Световната здравна организация (СЗО) отчита значителен спад на ваксинационното покритие в цял свят. Съгласно официалната статистика:

- Налице е спад от 86% през 2019 г. до 83% през 2020 г. на имунизациите срещу дифтерия, тетанус и коклюш (ДТК);
- 23 млн. деца не са получили основните имунизации през първата година на живота си (за първи път след 2009 г.), което е с 3,7 млн. деца повече в сравнение с 2019 г.;
- Броят на децата с незавършени имунизации нараства на 3,4 млн.;
- Докладвани са само 19 ваксинални нововъведения, което е 1/2 от ежегодните нови включвания през последните 20 г.;
- 1,6 млн. момичета не са напълно ваксинирани срещу HPV в сравнение с предходната година.

СЗО приема повишаването на ваксинационния обхват за свой ключов приоритет в превенцията на епидемични взривове от ваксинопредотвратими заболявания при деца през 2023 г.

В рамките на Първата национална конференция по ваксинопредотвратими заболявания (11-13 ноември 2022 г.) бяха очертани редица проблеми, както и препоръки за подобряване на ваксинопрофилактиката у нас. Бяха изнесени над 50 научни доклада и презентации и проведени множество дискусии с участието на голям брой специалисти:

- 200 делегати на живо
- 100 делегати онлайн

Високото ниво на форума и широкият кръг специалисти, взели участие, дават основание за обобщаване на наблюдаваните предизвикателства и предложения за подобряване на ваксинопрофилактиката у нас.

Предизвикателства

1. Организационни проблеми

1.1. Недостатъчно ефективна електронна система за отчитане на медицински дейности, вкл. поставяне на имунизации.

1.2. Липса на унифицирана форма на отказ, която да се подписва от отказващите без медицински причини да се ваксинират и реваксинират, в която форма ясно да са посочени потенциалните рискове и рестрикции, които биха могли да последват за пациента/родителя.

1.3. Недостатъчен контрол при прием в детски колективи (ясла, детска градина, училище). Много частни детски градини не съблюдават здравните изисквания към децата.

2. Национален имунизационен календар

2.1. Ограничен брой производители, явяващи се на тръжни процедури (по един, максимум двама за позиция).

2.2. Двойно рестриктивна политика към цените на ваксините – 1) ПЛС най-ниска цена (международно рефериране) и 2) най-ниска цена (единствен критерий при открита процедура по ЗОП).

3. Национални имунизационни програми по чл. 82, ал.2 от ЗЗ.

- 3.1. Бавна обратна връзка от НЗОК за приложените и отчетени ваксини.
- 3.2. Малък на брой тип изпълнители.
- 3.3. Неясна роля на Координационните съвети на националните програми по отношение на контрола при изпълнение на националните имунизационни програми.
- 3.4. Кратък сезон за изпълнение на Програмата за грип (1/10 – 31/12).
- 3.5. Твърде тесни целеви възрастови групи по национални програми.

4. Ваксини на свободна продажба

- 4.1. Малък брой ваксинопроизводители с ограничен брой продукти.
- 4.2. Сложен процес по регистрация и реферирание на цените на ваксините, ограничаващ интереса на ваксинопроизводителите към българския пазар.
- 4.3. Ограничени продажби на свободния аптекен пазар при 4 от общо 13 препоръчителни имунизации.
- 4.4. Риск от епидемичен взрив (хепатит А) и обществено напрежение (жълтата треска, менингококова инфекция) при липсата на ключови продукти.
5. Ниско ниво на осведоменост сред населението:
 - 5.1. Липса на целенасочена гържавна политика и подкрепени от медиите разяснителни и образователни инициативи за тежестта на ваксинопротивообратимите заболявания и ползите от ваксинацията.
 - 5.2. Подем на антиваксиналните гвижения и настроения в обществото.
 - 5.3. Недостатъчно доверие от страна на гражданите към лекари и други медицински специалисти, заети с ваксинопрофилактика. Наличие на неоснователни страхове и повишена тревога сред гражданите по отношение на ваксините.

Предлагаме следните решения:

РЕШЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ВАКСИНОПРОФИЛАКТИКАТА

1. Максимално разгръщане възможностите на НЗИС и синхронизация с НЗОК с цел да се избегне двойното отчитане на поставените ваксини. Всички поставени ваксини за всички граждани трябва да са в обща система с различни нива на достъп.
2. Да се въведат ясни критерии и санкции в законодателството на РБ за лица (вкл. родители), които не са се имунизирали или не са имунизирали децата си с ваксини от задължителния имунизационен календар. Стимулите трябва да са ясни, а санкциите „меки“, насочени към всеки гражданин.
3. Подкрепяме по-силен контрол от страна на РЗИ върху всички детски и учебни заведения за съблюдаване на нормативно заложените здравни изисквания в образователната система, особено тези за поставени имунизации. Тези изисквания са гаранцията за живота и доброто здраве на всички деца.
4. Призоваваме да се засили промоцията на имунизациите по задължителния календар сред родители на деца в уязвими общности, за да се намали отпадането от училище на такива деца.
5. Въвеждане на стимули за изпълнителите на Националната Имунизационна Програма при високо ниво на обхват. Критериите да се включат в НРД. Впоследствие заложените в НРД стимули да се транспонират и в индивидуалните договори за ПИМП, сключвани между НЗОК и лечебните заведения за ПИМП.

6. Навременна доставка на необходимите количества ваксини на общо-практикуващите лекари. По-ефективно прилагане на годишните/двугодишни планове с необходимите количества ваксини. Цялостно стратегическо обезпечаване. При необходимост – ангажиране и на фармацевтичната индустрия и дистрибуторите на лекарства.

7. Получаване на заявените ваксини, съобразно нуждите на общопрактикуващите лекари. Да получават заявените ваксини до адрес на практиката, за да не губят ценно време, което биха могли да отделят на пациентите си. Предварително планиране на количествата на база данни от ЕСГРАОН и текущо потвърждаване на съответните количества от страна на ОПЛ.

8. Отговорност по отношение на ваксинационната профилактика – Медицинските специалисти да не отказват ваксинапрофилактика и да агитират активно своите пациенти. Лекар, който отказва да поставя ваксини и/или разубеждава пациентите, да бъде санкциониран, вкл. и отнемане на лекарски права.

9. Подобряване на логистиката – Подобряване на наличностите ваксини от задължителния Имунизационен календар. Навременна информация за смяна или въвеждане на нова ваксина. МЗ да проведе обучение за работа с програмата

10. Периодично осъвременяване на Наредба 15 за имунизациите и критериите за участие в търгове, като се взимат под внимание актуалните за страната серотипове въз основа на локални епидемиологични данни.

11. Да се увеличи бюджетът на националната програма (2023-27) за противогрипни ваксини. Търсенето на противогрипни ваксини през есента на 2022 година е двойно спрямо заложените в НП и внесени количества ваксини.

12. Да се въведат пневмококови ваксини за възрастни над 65 години.

13. Да се разширят кохортите, обхващащи момичета и момчета с HPV ваксини от 9 до 18 години, които да са осигурени през националната програма, а останалите възрастни групи да могат да закупят ваксина на свободния пазар.

14. Включване в задължителния имунизационен календар на ваксините срещу варицела, ротавируси, HPV за двата пола в група 9-18 години.

15. Към препоръчителните да се добавят ваксините срещу COVID-19 за всички пациенти с подлежащи хронични дихателни, сърдечно-съдови, ендокринни, ревматологични и хематологични заболявания, както и с нагнормено тегло.

16. Да се създадат механизми за повишаване на обхвата по национални програми чрез стимули за доставчиците на ПИМП, базирани на резултати.

17. Изграждане на (комуникационна) стратегия от здравните власти с подкрепа на тесни специалисти и организации с цел повишаване на доверието във ваксините и по-голям ваксинален обхват на населението.

18. Повишаване на уменията за ефективна междуличностна комуникация сред лекарите с цел предизвикване на социална и поведенческа промяна у гражданите/пациентите, чрез нарочни, специализирани обучения за медицински специалисти.

Неизчерпаемият експертен ресурс на работещите в българската система на здравеопазване трябва да ни води при взимането на решения в политиките за обществено здраве. Националната конференция по ваксинапредо-

твратими заболявания цели събирането на този ресурс и предоставянето на трибуна за агресиране на предизвикателствата, но и за оформяне на решения и препоръки.

Апелираме към Вас да вземете предвид изложените тези и да работим заедно за подобряване на ваксинапрофилактиката у нас в името на устойчиво обществено здраве.

